

M.A. Sem.-2 Examination

408

IKS

Time : 2-30 Hours]

May-2025

[Max. Marks : 70

હિદાયત: (1) બધા પ્રશ્નોનો પ્રયાસ કરો.

(2) બધા પ્રશ્નોને સમાન ગુણ આપવામાં આવ્યા છે.

1. હિન્દુ મંદિરની આર્કિટેક્ચરલ ડિઝાઇન પેટર્નને વસતું શાસ્ત્ર અનુસાર વર્ણવો. (14)
અથવા

નાગરા, દ્રાવિડા અને વેસરા મંદિરોની આર્કિટેક્ચરલ શૈલીઓની તુલના કરો.

2. ગુપ્ત, ચોલા અને રાજપૂત કાળ દરમિયાન મંદિરોની આર્કિટેક્ચરની વિકાસને વિશ્લેષણ કરો.
અથવા

ચૈત્ય-ગુહ અને વિહારોને કઈ રીતે અલગ પાડવામાં આવે છે? થોડા ઉદાહરણો સાથે સમજાવો. (14)

3. પ્રારંભિક બૌદ્ધ ગુહા આર્કિટેક્ચર દ્વારા ભારતીય કલા અને ધાર્મિક જીવનમાં કરવામાં આવેલી યોગદાનની મૂલ્યાંકન કરો.

અથવા

આજંતા અને એલોરા જેવી બૌદ્ધ ગુહાઓમાં જોવા મળતી આઇકોનોગ્રાફી, ભક્તિચિત્રો અને શિલ્પોની તપાસ કરો. (14)

4. પ્રમુખ જૈન ગુહા મંદિરોના ધાર્મિક મહત્વ અને કલા વિશિષ્ટતાઓ પર ચર્ચા કરો.
અથવા

હિન્દુ ગુહા મંદિરો જેમ કે એલિફન્ટા, બદામી અને એલોરામાં જોવા મળતાં શિલ્પાત્મક અને આર્કિટેક્ચરલ તત્ત્વોનું વિશ્લેષણ કરો. (14)

5. નીચે જણાવેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 7 પ્રશ્નો પસંદ કરો અને જવાબ આપો. (2 X 7 = 14)

- નાગરા આર્કિટેક્ચરલ શૈલી મુખ્યત્વે ક્યાં જોવા મળે છે?
A) દક્ષિણ ભારત B) મધ્ય ભારત C) ઉત્તર ભારત D) પૂર્વ ભારત
- નીચેની આ ગુહામાંથી કઈ ગુહા ભારતની પ્રથમ રોક-કટ આર્કિટેક્ચર તરીકે માનવામાં આવે છે?
A) એલોરા ગુહાઓ B) બદામી ગુહાઓ C) બરાબર ગુહાઓ D) આજંતા ગુહાઓ
- દ્રાવિડ આર્કિટેક્ચરલ શૈલીમાં સામાન્ય રીતે કઈ વિશિષ્ટતા હોય છે?
A) પિરામિડ-આકારનું વિમાણ B) વર્તુળાકાર ગુમ્બજ C) વકલાઇનર શિખર D) બેરલ-વોલ્ટેડ છત્તો
- ચોલા કાળ દરમિયાન ભવ્ય મંદિરો નિર્માણ કરતી કઈ વંશપ્રાયું છે?
A) મૌર્ય B) ગુપ્તા C) ચોલા D) રાજપૂત
- એલોરાની કૈલાસ મંદિર મુખ્યત્વે કયા હિન્દુ દેવતા માટે સમર્પિત છે?
A) વિશ્ણુ B) બ્રહ્મા C) ગણેશ D) શિવ
- વેસરા આર્કિટેક્ચરલ શૈલી કયા તત્ત્વોનું મિશ્રણ છે?
A) જૈન અને બૌદ્ધ B) નાગરા અને દ્રાવિડા C) હિન્દુ અને ઇસ્લામિક D) પલ્લવ અને ગુપ્ત
- વાસ્તુપુરુષમંડલ અનુસાર, સુત્રગ્રાહિનનો અર્થ શું છે?
A) આર્કિટેક્ટ B) સર્વેયર C) કાર્પેન્ટર D) માન્સન or મકાન નિર્માતા
- કોઈ આ ગુહા સ્થળ પર બૌદ્ધ, હિન્દુ અને જૈન સ્મારકો ધરાવતી છે?
A) આજંતા B) એલોરા C) બરાબર D) બદામી
- પ્રસિદ્ધ ત્રિમુર્તિ શિલ્પ કઈ ગુહા મંદિરમાં આવેલું છે?
A) આજંતા B) એલોરા C) એલિફન્ટા D) ઉદયગિરી

N-183-2

10. બૌદ્ધ ગુહાઓમાં ચૈત્ય હોલ્સનો મુખ્ય કાર્ય શું હતો?
A) ધ્યાન B) રસોઈ C) પૂજા અને પ્રાર્થના D) શિક્ષણ
11. બદામી ગુહાઓની નિર્માણ કયા વંશ દ્વારા કરવામાં આવી હતી?
A) મૌર્યો B) ચાલુક્ય C) ગુપ્તા D) પલ્લવ
12. જૈન ગુહા મંદિરો મુખ્યત્વે કઈ બાબતે પ્રસિદ્ધ છે?
A) વિશાળ આકાર B) શૈલીમાં સજાવટ અને જટિલતા
C) સૈનિક કાર્ય D) આઇકોનોગ્રાફીનો અભાવ

N/83-3

Instructions: (1) Attempt all the questions.
(2) All questions carry equal marks.

1. Describe the architectural design pattern of Hindu temples according to Vastu Shastra. (14)

Or

Compare and contrast the Nagara, Dravida, and Vesara styles of temple architecture.
2. Analyse the evolution of temple architecture during the Gupta, Chola, and Rajput periods.

Or

What distinguishes Chaitya-Griha from Viharas? Explain with a few examples. (14)
3. Evaluate the contribution of early Buddhist cave architecture to Indian art and religious life.

Or

Examine the iconography, murals, and sculptures found in Buddhist caves like Ajanta and Ellora. (14)
4. Discuss the religious significance and artistic features of major Jain cave temples.

Or

Analyse the sculptural and architectural elements found in Hindu cave temples such as Elephanta, Badami, and Ellora. (14)
5. Choose and answer any 7 questions from the question listed below. (2 X 7 = 14)

1. The Nagara style of temple architecture is predominantly found in:
A) South India B) Central India C) North India D) Eastern India
2. Which of the following caves is considered the earliest example of rock-cut architecture in India?
A) Ellora Caves B) Badami Caves C) Barabar Caves D) Ajanta Caves
3. The Dravida style of temple architecture typically features:
A) Pyramid-shaped vimana B) Circular domes C) Curvilinear shikhara
D) Barrel-vaulted roofs
4. Which dynasty is known for building grand temples during the Chola period?
A) Maurya B) Gupta C) Chola D) Rajput
5. The Kailasa temple at Ellora is primarily dedicated to which Hindu deity?
A) Vishnu B) Brahma C) Ganesha D) Shiva
6. The Vesara style of architecture is a blend of:
A) Jain and Buddhist B) Nagara and Dravida C) Hindu and Islamic
D) Pallava and Gupta
7. According to *Vastupurushmandal*, the *Sutragrahin* means:
A) Architect B) Surveyor C) Carpenter D) Mason
8. Which cave site is shared by Buddhist, Hindu, and Jain monuments?
A) Ajanta B) Ellora C) Barabar D) Badami
9. The famous Trimurti sculpture is located in which cave temple?
A) Ajanta B) Ellora C) Elephanta D) Udayagiri
10. The function of Chaitya halls in Buddhist caves was primarily for:
A) Meditation B) Cooking C) Worship and prayer D) Education
11. The Badami Caves were built under which dynasty?
A) Mauryas B) Chalukyas C) Guptas D) Pallavas
12. Jain cave temples are most noted for their:
A) Grand size B) Aesthetic austerity and intricate detail C) Military function
D) Lack of iconography
